

דיוקן האמן בחדר המדרגות

הציבור מיהר לגנות כל אמן שחרג מהקונצנזוס של מבצע צוק איתן. עם זאת, גם הפעם היו יוצרים שביקשו להמשיך להביע מחאה // יונתן יעקבזון

"א" ין כל רוע ברגליים; הן לא הולכות מעצמן", כך מתחיל שירה של ניצן מינץ, משוררת רחוב מתל אביב. לצד מילות השיר מרחפת ציפור העשויה קרשי עץ שמסמרו יחדיו, שיצר בן זוגה, אמן הרחוב Dede. "התחלתי לכתוב את השיר הזה כשבועיים-שלושה לפני תחילת צוק איתן, כששלושת הנערים נחטפו והרגשתי שהולך לקרות כאן משהו גדול יותר. היה גל של שנאה באוויר והמתח רק עלה ועלה", מספרת מינץ, שחושפת כי הייתה זאת הפעם הראשונה שהמגורים בישראל הפחידו אותה ואופציית המעבר לחו"ל לא נראתה קלושה כבעבר. השניים סיפרו כי שירותם הצבאי השפיע עמוקות על יצירתם, והמצב בעת האחרונה עורר בהם השראה לעבודות חדשות. אין ספק שאמנות ומלחמה הולכות ביחד. "גרניקה" של פיקאסו ושיריו של סיגפריד ששון הם דוגמאות נפוצות, ובגורת אמנות הרחוב ניתן לציין את עבודותיו בנקסי. המפגין זורק הפרחים למשל. במבצע צוק איתן, לעומת זאת, נראה שהמוזות שתקו, ברובן. "אני לא חושבת שכל אמנות היא פוליטית, אבל אצלי זה מתחיל לזלוג יותר ויותר לכיוון הזה, גם אם זה בלי לדבר

על הדבר עצמו", אומרת מינץ. Dede מתערב וטוען שכל אמנות רחוב היא פוליטית, מכיוון שמעצב קיומה במרחב הציבורי "היא יוצרת דיאלוג מתמשך, שאמנם לא מציב את שאלת פתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני במרכזו, אך הוא פוליטי מעצם היותו בין אדם וסביבתו". לדבריו, "בסוג הזה של האמנות, הפרקטיקה עצמה מחייבת את היוצר פעמים רבות להסיג גבול ולסמן בצבע דברים שאסור לצייר עליהם. בכך הוא כבר פוליטי". מגרש ריק, למשל, כמו זה שעליו צייר לאחרונה Dede לוח מטרה ענק. מאז יצירתו, הוא מספר, הלוח שימש למשחקים שונים ומשונים של עוברי אורח, בהם זריקת בקבוקי זכוכית לנקודה האדומה שבמרכז. למרות ההומור שביצירה, המסר רציני לחלוטין: "המיקום של העבודה לא סתמי, הוא נופל פחות או יותר על הגבול שבין תל אביב ליפו. כולנו, ערבים ויהודים, נפגעים ומפסידים מהמלחמה הזאת. רציני שאנשים שעוברים על הלוח יבינו שהם המטרה בכל הדבר הזה". מינץ מנסה להסביר את היעדרם של כמה מהשמות הבולטים בסצנת אמנות הרחוב המקומית מהיצירה Know hope, "Zero Cents, Klon Yourself,

Foma ונספחים אחרים הם הדור הראשון של אמנות הרחוב כאן. הם סללו את הדרך לפני 10-11 שנים והתגבשו כקבוצה. הדור השני, שאני משתייכת אליו, הוא זה שנמצא ברחוב. הדור הראשון מנסה לצאת לעולם הגדול כרגע. הם יותר נוכחים בחו"ל מאשר ברחובות העיר".

האסתטיקה של האסון

הרחק מהרחובות ובין ארבע קירות, גלריית גורדון 2 תעלה ב-4 בספטמבר תערוכה קבוצתית, שבמסגרתה תציג האמנית נעה יקותיאל את עבודותיה, המבוססות על חלקי תצלומים ממבצע צוק איתן. "הרגשתי חוסר אונים גדול מאוד, כמעט כמו זה של האדם מול הטבע. מתחושה זאת התחלתי ליצור סדרה של עבודות, ולבסוף נוצרה לטעמי נקודת מפגש רגשית ואמנותית ששני הצדדים יכולים להזדהות איתה", מסבירה יקותיאל. "העבודות לא מספרות סיפור של אדם או בית מצד זה או אחר, אלא על ההרס שמושגף לשני הצדדים". האמנית ממשיכה ומתארת את העבודות בתערוכה כ"סדרה של עבודות של הרס מופשט ויפה". הן מדברות על האטימות ועל



מחווה למדור בול פגיעה? המטרה הענקית שיצר Dede



גור לך. העבודה המשותפת של ניצן מינץ ודדו

אין ככל רוע
ברגניים
הנא
הולכות
מעצקו
יש
מישהו
במענה
הירך
במענה
חוט
השדרה הוא מכוון
את העין הנאה
הרגניים יכונות לרחף
עכשיו בני כהרגיש
את הכב הכבד
ואת כל הגעגועים
שהבטן מכינה
הרגניים הן לא כנא
הכנ קנ
כנוצה

שלי להתמודד עם המצב היא להתכנס ולעסוק במציאות בתהליך עמלני ואובססיבי של יצירה, הנותן לזוועות ממד אסתטי ומעניק אפשרות להתבוננות מתמשכת.

אהבתם? פרגנו בלייק

האמנות יכולה לשמש כלי למחאה, לביטוי עצמי או אמצעי ליצירת דיאלוג, אך נדמה כי האמנים שברחוב ובגלריה הם טיפה בים מול אוקיינוס היצירה והביטוי שמשותף לברשת, על אחת כמה

וכמה במהלך מבצע.

כשעה שמחאת האמנים הצליחה לעורר קול ענות חלושה, יוצרי רשת כמו עמיר שיבי, עדי סגל ועוד רבים (כמספר השיתופים לסטטוסים ההיסטוריים של אברי גלעד), מגיעים לקהל רחב יותר במידידות שאמנים יכולים רק לקנא בה. אין הרבר אומר שהאחד צריך להתקיים על חשבונם של האחר - גרפיטי שצולם ברחובות באר שבע והופץ גם בפייסבוק מציג ציור פיקטיבי מאת איתן צוק, שכותב: "מפציץ עם היפות שלי בעזוש"; ולוקח צעד נוסף קדימה את הדיאלקטיקה שבין שתי החזיות האמנותיות - הווירטואלית והממשית. בינתיים ניתן רק לחכות ולראות כיצד ייראו קירותינו, ברחבי העיר ובפייסבוק, כיום שאחרי מבצע צוק איתן.



"לעתים הדרך היחידה להתמודד עם אסון, כאב, עצבות או פחד היא להתעסק באסונות של אחרים, אך ושלנו לא תמיד מאפשרת את זה"

חוסר האנושיות הסובייקטיבית שנמצאת בשני הצדדים, שמבצעים ניתוק רגשי ומתייחסים למצב כאל מעין משחק. כשההרס מתרחש, הן בצד הפלסטיני והן בצד הישראלי, הוא נעשה בן רגע, והכל הופך למיליון רסיסים. אני חותכת רסיס רסיס, שוהה, תוהה, מתלבטת, עוברת תהליך ארוך של מעין בניית הרס שמדמה את המצב האמיתי. כשהצופים עומדים מול זה נוצרת מצד אחד תחושה של חוסר אונים, נקמה, חוסר מנוחה,

שנאה ואפתיות, אך באופן מידי ישנה גם נטייה להתבונן ולהזדהות. אולי עולה השאלה אם לקבל את הזוועות כשגרה שחוזרת על עצמה שוב ושוב. יש עובדה ודאית אחת בלבד - ההרס שאורו אנחנו חולקים, שהוא המציאות הקולקטיבית. מוקדם יותר השנה הציגה יקותיאלית

תערוכה במוזיאון וילפריד ישראל שבקיבוץ הזורע, שבה עסקה בזיכרונות מחיים שנהרסו באסונות טבע. "לעתים הדרך היחידה להתמודד עם אסון, כאב, עצבות או פחד היא להתעסק באסונות של אחרים, אך המציאות שלי ושלנו לא תמיד מאפשרת את זה", אומרת יקותיאלית ומוסיפה: "באופן קבוע מתרחשים סביבנו אסונות שהם מעשי ידי אדם - היוצרים בעיקר חוסר אונים מוחלט. הדרך היחידה



קיץ של אהבה. "קיץ 2014" של נועה יקותיאלית